

Lausunto

18.08.2025

Asia: VN/14995/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Tässä Viiniyrittäjien lausunto valtiovarainministeriölle luonnoksesta laiksi alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 4 §:n ja liitteen muuttamisesta (viinien ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien veronkorotus sekä verotason indeksointi).

1) Tiivistelmä

Kannatamme alkoholiveron korottamista yleisesti, mutta vastustamme jyrkästi sitä, että korotus kohdennetaan yksipuolisesti vain viineihin ja muihin käymisteitse valmistettuihin juomiin. Ehdotus vääristää kilpailua tuoteryhmien välillä, kohtelee kotimaisia viinitiloja kohtuuttomasti ja on ristiriidassa kilpailuneutraaliuden periaatteen kanssa, jonka myös Kilpailu- ja kuluttajavirasto (KKV) nostaa esiin lausunnossaan. Esitämme, että hallitus

(a) korvaa kohdennetun korotuksen tuoteryhmien välisesti neutraalilla ratkaisulla, tai vähintään

(b) ottaa samassa yhteydessä käyttöön EU-oikeuden salliman pienvalmistaja-alennuksen viinitiloille ja muille käymisteitse valmistettujen juomien pienille tuottajille, jotta maaseudun mikroyrittäjien elinkelpoisuus turvataan. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto)

2) Mitä nyt ehdotetaan

Luonnoksen mukaan viinin ja ns. muiden käymisteitse valmistettujen juomien (esim. siiderit) valmisteveroa korotettaisiin keskimäärin noin 9 %. Lisäksi alkoholivero sidottaisiin vuoden 2026 alusta yhdenmukaistetun kuluttajahintaindeksiin (HICP) toteutuneisiin muutoksiin. Korotus kohdistuisi juomiin, joiden alkoholipitoisuus on yli 2,8 %. (Valtiovarainministeriö, lausuntopalvelu.fi)

Vertailukohtana nykyiset (1.1.2025 alkaen voimassa olevat) verotasot: esimerkiksi 8–15 %:n viinien vero on 4,56 €/l valmista juomaa ja 5,5–8 %:n käymisteitse valmistettujen juomien vero 3,08 €/l. (vero.fi)

3) Vaikutus viinitiloihin ja kilpailuun

Hintavaikutus pulloon: 9 %:n korotus 8–15 %:n viiniluokassa nostaa veron 4,56 → noin 4,97 €/l. 0,75 l pullossa veron nousu on noin 0,31 €; kun ALV lasketaan veron päälle, kuluttajahinnan nousu on noin 0,39 € / pullo. 0,50 l pulloissa lisäkustannus on noin 0,26 €. (Laskettu Verohallinnon taulukon pohjalta.) (vero.fi)

Pienille viinitiloille—joiden yksikkökustannukset ovat jo valmiiksi suuret—tämä korotus syö katteita suoraan tai pakottaa hinnankorotuksiin, jotka heikentävät suhteellista kilpailukykyä erityisesti tuontiviineihin ja suurten ketjujen omiin bulkkituotteisiin nähden. KKV muistuttaa lausunnossaan, että verotuksen rakenteen tulisi olla mahdollisimman neutraalia tuoteryhmien välillä, jotta verotus ei vääristä kulutusvalintoja eikä yritysten välistä kilpailua—juuri nyt ehdotus tekee päinvastoin. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto)

Kumulatiivinen vaikutus indeksoinnista: Kun verotaso sidotaan automaattisesti indeksiin, verorasitus kasvaa vuosittain myös ilman uutta poliittista harkintaa. KKV pitää indeksisidonnaisuutta periaatteessa perusteltuna, mutta korostaa samalla tarvetta kehittää rakennetta tasapuolisemmaksi—mikä jää nyt tekemättä. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto)

Säätelyn kokonaisuus heikentää kotimaisia tuottajia: Samanaikaiset alkoholilain valmistelut rajaavat kotimaisen etämyynnin pääosin ≤8 % juomiin, kun taas yli 8 %:n juomia voisi tilata etänä ulkomaisesta verkkokaupasta tai Alkosta. Kotimaiset viinitilat (joiden tuotteet ovat tyypillisesti >8 %) jäävät näin sekä etämyynnissä että verotuksessa epäedulliseen asemaan suhteessa suuriin tuontikanaviin. (Yle.fi)

4) Arvio ehdotuksen suhteesta EU-oikeuteen

EU:n direktiivi 92/83/ETY (muut. 2020/1151) sallii jäsenmaille eri tuoteryhmien erilaiset verotasot, kunhan saman kategorian tuotteita kohdellaan yhtä lailla (non-discrimination within category). Näin ollen pelkkä kategoriasidonnainen korotus ei sinällään ole EU-oikeuden vastainen. Samalla EU-oikeus nimenomaisesti sallii pienvalmistajien alennetut verokannat:

- Viini: riippumattomille pienille viinitiloille voidaan soveltaa jopa –50 % standarditasosta (riippuen tuotantomäärästä; määritelmä “independent small wine producer”). (EUR-Lex, Croneri Library)
- Muut käymisteitse valmistetut juomat (kuten marjaviinit, siiderit, sima): alennus mahdollista riippumattomille pienvalmistajille (tuotantoraja ≤ 15 000 hl/v) aina –50 %:iin asti. (EUR-Lex)

Direktiivi edellyttää, että tällaiset alennetut kannat on sovellettava tasapuolisesti myös muista jäsenvaltioista tuleviin pienvalmistajien tuotteisiin—eli ratkaisu on EU-kelpoinen eikä syrjivä. Useat jäsenmaat hyödyntävät tätä joustoa. Suomessa vastaava kevennys on jo pitkään ollut pienpanimoilla, mutta viinitiloilla ei—tämä asetelma on korjauskelpoinen juuri nyt tehtävällä lakimuutoksella. (Valtiovarainministeriö)

Johtopäätös EU-oikeudesta: EU-lainsäädäntö ei estä ehdotettua korotusta, mutta tarjoaa välineet sen kohtuullistamiseen: pienvalmistaja-alennukset viinille ja muille käymisteitse valmistetuille juomille sekä (jo valmiiksi mahdollinen) alempi verotus $\leq 8,5$ % tuotteille. (EUR-Lex)

5) Miksi kohdennettu korotus on ongelmallinen

1. Kilpailuneutraaliteetti: KKV:n mukaan verorakenteen tulisi olla "mahdollisimman neutraali", ettei verotus ohjaisi kulutusta tuoteryhmästä toiseen tai vääristäisi yritysten välistä kilpailua. Ehdotus korottaa yhden kategorian veroa ja jättää muut, kuten oluen ja väkevät (joita äskettäin korotettiin CPI-uralla), suhteessa edullisemmiksi. Tämä ohjaa kulutusta pois viineistä ja tilaviineistä muihin alkoholiryhmiin ilman selkeää haittakriteeriä. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Finlex)
2. Kohdentumisongelma haittoihin: Korkeahintaiset kotimaiset viinit eivät ole raskaiden haittojen pääasiallista kulutussegmenttiä. Verokiristys kohdistuu suhteessa enemmän maltillisiin kuluttajiin ja matkailu-/lahjatuotteisiin, kun taas paljon kuluttavat ryhmät siirtyvät usein halvempiin vaihtoehtoihin. Tätä tukevat KKV:n esiin nostamat tutkimusnäytöt polarisoitumisesta. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto)
3. Maaseutuvaikutukset: Viinitilat sijaitsevat tyypillisesti harvaan asutulla maaseudulla, jossa toiminta on monialayrittäjyyttä (matkailu, ravintola, tapahtumat). Korotus + indeksointi + kotimaisen etämyynnin rajoitus muodostavat kolmoisrasitteen, joka uhkaa alan kannattavuutta ja työpaikkoja. (Etämyynnin rajoitus > 8 %:lle kotimaisilta toimijoilta, mutta sallittu ulkomaisille verkkokaupoille, pahentaa kilpailuasetelmaa.) (Yle.fi)

6) Ehdotuksemme

1. Vaihtoehto A – neutraali veroratkaisu:

– Toteuttakaa veronkorotus tasapainoisesti kaikissa alkoholikategorioissa (tai vähintään samanaikaisesti niiden kanssa), jos tavoitteena on valtiontulot/indeksointi eikä riskiperusteinen ohjaus. Tämä vastaa KKV:n kilpailuneutraalius-huolta. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto)

2. Vaihtoehto B – pienvalmistajien kohtuullistaminen (ellei A toteudu):

– Ottakaa samassa lakipaketissa käyttöön EU-oikeuden sallima pienvalmistaja-alennus:

- Viini: "independent small wine producer" – alennus enintään -50 % standardista.
- Muut käymisteitse valmistetut juomat: riippumaton pienvalmistaja ($\leq 15\,000$ hl/v) – alennus enintään -50 %.

– Malli on EU-kelpoinen ja jo käytössä oluen puolella (pienpanimoalennus). Se kohdistaa verorasituksen oikeudenmukaisemmin ja säilyttää maaseutuyrittäjyyden elinvoiman. (EUR-Lex, Valtiovarainministeriö)

3. Siirtymäaika ja vaikutusarviointi:

– Asettakaa siirtymäaika (esim. 24 kk) pienille käymisteitse valmistajille ennen täyden korotuksen voimaantuloa.

– Tehkää ennakollinen pk-vaikutusarvio (SME test) nimenomaan viinitiloista ja marjaviinien tuottajista, koska verokertymä on vähäinen mutta suhteellinen vaikutus suuri.

4. Lainsäädäntöjen yhteisvaikutus kuntoon:

– Etämyynti-/jakelusääntelyä on tarkennettava niin, ettei kotimaisten tilojen >8 % tuotteita kohdella käytännössä huonommin kuin ulkomaisten verkkokauppojen vastaavia. (Veroratkaisu + myyntikanavarajoitus yhdessä luovat systemaattisen epäedun.) (Yle.fi)

5. Vaihtoehtoinen haittaohjaus:

– Jos tavoite on haittojen vähentäminen paljon kuluttavien ryhmissä, harkitkaa tuoteneutraaleja työkaluja (esim. minimi-yksikköhinta tai tasaisemmat prosentuaaliset muutokset), joilla ohjaus kohdistuu hinnan/etanoliyksikön perusteella ilman kategoriasidonnaista kilpailuvinoumaa. KKV viittaa tutkimuksiin, joiden mukaan tällainen ohjaus osuu paremmin haittakäyttäjiin. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto)

7) Yhteenveto

Ehdotettu malli lisää fiskaalisesti vähän mutta aiheuttaa suhteettoman haitan kotimaisille viinitiloille ja vääristää tuoteryhmien välistä kilpailua. KKV:n linjausten mukaisesti verorakennetta tulisi kehittää neutraalimpaan suuntaan—ei päinvastoin. Mikäli kategoriasidonnasta ei luovuta, tulee samalla säätää EU-oikeuden mahdollistama pienvalmistaja-alennus viinille ja muille käymisteitse valmistetuille juomille sekä varmistaa, että etämyynnin pykälät eivät aseta kotimaisia tuottajia heikompaan asemaan kuin ulkomaisia myyjiä.

Lähteet (valikoidut)

- VM tiedote: “Tupakka- ja alkoholiveroon ehdotetaan korotuksia” (1.7.2025) – viinin ja muiden käymisteitse valmistettujen juomien ~9 % korotus; kohdistus yli 2,8 %. (Valtiovarainministeriö)
- Verohallinto: Alkoholi- ja alkoholijuomaverotaulukko (voimassa 1.1.2025–). (vero.fi)
- KKV:n lausunto 31.7.2025: korostaa verorakenteen neutraaliutta ja indeksoinnin periaatteita. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto)
- EU-oikeus: 92/83/ETY konsolidoitu teksti (sis. 2020/1151 muutokset): pienvalmistaja-alennukset viinille (Art. 9a) ja “muut käymisteitse valmistetut” (Art. 13a). (EUR-Lex, Croneri Library)
- Yle 27.6.2025: etämyynnin valmistelu – yli 8 %:n juomia voisi etätilata ulkomailta tai Alkosta; kotimaiset vähittäismyyjät saisivat etämyydä vain ≤8 %. (Yle.fi)

Suomen Viiniryttäjät ry

Samuli Taponen, DI

Suomen viiniyrittäjät ry, varapuheenjohtaja

Hermannin Viinitila Oy, toimitusjohtaja

Taponen Samuli

Nordic Premium Beverages - Suomen Viiniyrittäjät ry.